

In dit nummer

Agenda	pagina 1
Kleurrijk Fryslân volgen?	pagina 1
Kleurrijke inspiratie	pagina 1
Van het bestuur	pagina 2
Werkgroep Kleurrijk Leren	pagina 3
Filmrecensie	pagina 4
Divali en haar betekenis	pagina 4
Bijeenkomst Kleurrijk Vieren	pagina 5
Regenboog van religies	pagina 5
Van de redactie	pagina 6
Redactie	pagina 6

Platform Levensbeschouwing in Kleurrijk Fryslân
Sinds 1994

Bonifatiusplein 21b, 8911 JT Leeuwarden

www.kleurrijkfryslan.nl

info@kleurrijkfryslan.nl

IBAN: NL58INGB0003208706

KvK nr.: 01093819

Kleurrijk Fryslân volgen?

Website: [Kleurrijk Fryslân](http://www.kleurrijkfryslan.nl)

Facebook: [Facebook pagina Kleurrijk Fryslân](#)

Twitter: [@KleurrijkFrysla](#)

Agenda

- **5 januari 2019**
Inspiratiedag, Bezoek tentoonstelling 'Relieken' in het Catharijne convent in Utrecht met de vrijwilligers van Kleurrijk Fryslân.
- **18 januari 2019**
Kleurrijk Fryslân Café in samenwerking met studenten Live Communicatie NHL Stenden, van 15.30 – 17.30 uur bij de NHL Stenden, Rengerslaan 8 – 10, in Leeuwarden.
- **8 maart 2019**
Vrouwendag in samenwerking met het 8 maart comité in Leeuwarden.
- **21 maart 2019**
Bijeenkomst Kleurrijk Vieren op de Internationale Dag tegen Racisme en Discriminatie, inloop om 16.30 uur in het 'MCL', Henri Dunantweg 2 in Leeuwarden.
- **5 mei 2019**
Kleurrijke Wandeling met als thema 'Beleef de kleur van de vrijheid', langs diverse gebedshuizen in Leeuwarden. Kosten € 5,00 per persoon. Opgave en/of informatie: [Kleurrijk Fryslân](#).
- **11 – 15 juni 2019**
Oranje Fonds Collecte met studenten van NHL Stenden.
Wilt u ook meehelpen? Dat kan, geef u dan op via [Kleurrijk Fryslân](#).

Kleurrijke inspiratie

door Gaby van Binsbergen

Hierbij de Nieuwsbrief van december 2018

Advent

T geschenk van het licht

wordt dankbaar ontvangen.

Toch willen wij niets

voor onszelf nu verlangen;

wij geven het door

van zuster naar broeder.

Van t groeiende leven

wordt ieder de hoeder.

Totdat alle harten
in licht zijn ontstoken,
totdat alle vlammen
in vreugd` zijn ontloken.
Niet lang zal meer duren
de donkere tijd
Want Het Licht dat nadert
in zuivere helderheid.

Naar Martin Tittmann.

Wij allen van Kleurrijk Fryslân wensen u goede feestdagen en een barmhartig 2019.

Van het bestuur

door Henk Hiddink (secretaris)

'Legacy' is een term die de laatste maanden veelvuldig voorkomt in mails die ik als secretaris binnenkrijg. Vrijwel steeds zijn dat berichten en verzoeken of ideeën die rechtstreeks of zijdelings iets te maken hebben met LF2018. Engels is niet mijn eerste taal, dus via een vertaalsite gezocht naar de letterlijke betekenis. Dat blijkt 'nalatenschap' te zijn. 'k Begrijp nu de voorkeur voor de Engelse term. Het Nederlands zou al gauw een tragische bijklank geven. En het hele gebeuren rondom de Culturele Hoofdstad is toch vrijwel steeds heel feestelijk. En iets daarvan wil je graag vasthouden. Ook als 2019 een heel 'gewoon' jaar zal zijn. Dus praten we over de 'legacy' van al die evenementen.

Kleurrijk Fryslân heeft ook zijn steentje proberen bij te dragen middels bv een paar bijzondere lezingen (Joke Hermsen, Bart Brandsma), de kleurrijke en muzikale avond 'Vreemde Gasten' of het meedoen in de Walk of Peace in de Leeuwarder wijk Bilgaard. Naast de 'gewone' activiteiten. Waardevolle en inspirerende momenten. Maar nog niet eenvoudig om te beantwoorden wat daarvan de 'legacy' is. En eigenlijk is dat al vijftientig jaar zo. Dat wil zeggen zolang als KF bestaat. Inspiratie, ontmoeting met andersdenkenden, wat het doet met aanwezigen en hoe het bij hen doorwerkt is moeilijk te meten. Maar het is er wel, getuige de reacties van deelnemers op het moment zelf. Alleszins de moeite waard om mee door te gaan.

We gaan dus gewoon verder met vooruitkijken en plannenmaken voor volgende activiteiten. Zo wordt er nu gewerkt aan een plan om kleinere organisaties op levensbeschouwelijk- en zingevingsterrein de mogelijkheid te bieden elkaar te ontmoeten. Waarbij ze kunnen overleggen hoe ze iets van dat verbinding-zoeken van dit CH-jaar kunnen vasthouden. Zodat we samen de 'mienskip' blijven dienen. Misschien zit daar iets van 'legacy' in?

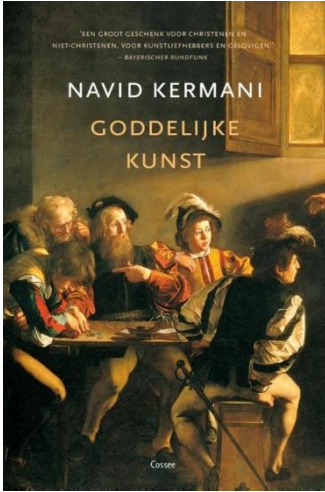
Een nieuw project waarbij we betrokken zijn heet BruggenBouwen. Samen met Geloven in Samenleven proberen we te komen tot een groep vertegenwoordigers uit verschillende levensbeschouwingen die kan reageren op ontwikkelingen in de samenleving van in dit geval Leeuwarden. Dat wil zeggen bij crisismomenten waarbij religieuze en eigensoortige culturele factoren een rol spelen. Opbouw van vertrouwen en samenwerking vergt tijd en intensieve aandacht. Het project staat zeker nog niet, maar eerste aanzetten zijn er. We denken dat de 'legacy' (of anders gezegd: de ervaring) van KF hierbij zeker behulpzaam zal zijn.

Op het personele vlak is er sprake van vertrek en komend vertrek. Nada Landman is gestopt als bestuurslid om zich aan andere dingen te wijden (Dank Nada voor je inzet de voorbije tijd!). En komend jaar worden er nog twee vacatures verwacht. Dus we zijn volop op zoek naar nieuwe mensen in het bestuur en daarbuiten. Personen die willen helpen de 'legacy' van 25 jaar KF vast te houden en nieuw gestalte te geven. Kent u zo iemand – of bent uzelf zo iemand? We houden ons aanbevelen.

Werkgroep Kleurrijk Leren

door Chris Hoogland

Goddelijke kunst

Binnen onze groep die stilstaat bij wat de verschillende religies verbind, en hoe wij daaraan kunnen bijdragen ontstond al heel lang geleden behoefte aan verdieping in ... de religies. Een groep onder de naam 'Leren' ontstond spontaan en werd zo hecht, dat deze ook niet meer bij Kleurrijk Friesland valt weg te denken. Na intensieve verdiepingen in het grijze verleden "in de religies" waar wij mee in aanraking kwamen en/of opzochten om in aanraking mee te komen. Gingen wij in verder in de tijd gekomen, door, en verdiepten wij ons in de gemeenschappelijke belangrijke punten binnen het leven: geboorte; huwelijk; sterven. Hoe gaan wij en anderen daarmee om? Hoe geven wij en zij het vorm? Welke rituelen worden er gebruikt. En zo ontstond in de loop van de tijd, bij ons een gevoel van fierljeppen: een spectaculaire sport in Fryslân en tevens een uitdaging van formaat. Want het prominente Fierljeppen is, naast een cultuursport, ook een zeer atletische sport: loeizwaar om te beoefenen en spectaculair om naar te

kijken. De ljeppers klimmen tijdens machtige zwaaien over het water tot wel tien meter in een poolstok, om vervolgens soms meer dan twintig meter verderop te landen. In tegenstelling tot het gebruikelijk, om in de sport het water steeds breder te maken, hadden wij het geluk dat – met ons geestelijk klimmen - ons water steeds smaller werd. Je kon er op een gegeven moment een plank overheen leggen om de ander op de overzijde te ontmoeten. En bij slecht weer, is het ook nog eens prettig dat de plank een leuning kreeg.

Het begrip "Bruggen bouwen" is zo - voor ons - ontstaan. Wij weten daar nu van, maar de groep "Leren" gaat nog steeds met verdiepen verder. Bij slecht weer – ik tipte het al even aan – verdiepten wij ons in een boek van Karin Armstrong: "In naam van God" (over) religie en geweld. Onze leuning – heeft u hem - bij de loopplank om toch de ander te bereiken. En wij weten 'na regen komt zonneschijn' en met zonneschijn bood Karin ons "Compassie" aan. En steeds is de ander met een kleine letter in beeld vóór de Ander met een hoofdletter. Ik denk nu, aan 'de ander' van de scholen. Ja (zelf in meervoud 10 x 'één ander' = een ander); die onze begeleiding vragen bij bezoek aan kerk, synagoge, moskee e.a.. En ook daar is het handig als wij ons – ruim, diep, intens – verdiepen. Wij doen dat op het ogenblik aan de hand van 'Goddelijk Kunst' (door) Navid Kermani. Met meesterwerken uit de christelijk kunst bouwt Kermani bruggen tussen de religies. Ik weet niet of hij ooit gefierljept heeft, want in het hoofdstuk Kerk begon hij schuchter. Wij volgen hem dáár op de voet. Een bevlogen non, in een hemelsblauw habijt met *donkerblauwe* hoofddoek, orthopedische sandalen en blozende wangen toonde hem de kunst. En bij het zien van kunst uit zijn geboortestreek, dwaalde hij weg; het was als het ware dat de kunst hem vroeg 'wat doe jij daar' en hij zichzelf vroeg 'wat doe ik hier'. Hij was even ver van huis. Maar plotseling was er één detail dat hem boeide: het tafereel van de schenker voor de tafel waaraan Jezus met Maria zit te eten. De romp van de schenker is naar Jezus gewend, maar hij richt zich met zijn hoofd en de kruik naar de menigte, alsof hij hen dezelfde wijn wilde schenken. Het leek net of de schenker wilde afdalen naar de menigte met "broeders laat het u smaken". Navid voelde zich uitnodigend-betrokken en had meer tijd willen nemen om de wijn te proeven. Maar de bevlogen non ging voort via een tapijt wel bijzonder maar geen kunstwerk, liggend in de verbrede ruimte voor het altaar. Dit riep vragen bij Navid op, maar de non was reeds verder. En daar de kloktijd een andere tijd begon aan te geven, gebeurde het volgende. Met lange tussenpozen kwamen achter elkaar mannen en vrouwen in enkellange witte gewaden tevoorschijn, de vrouwen met *witte* hoofddoeken, en knielden met hun rug naar ons toe op het tapijt, de mannen links, de vrouwen rechts. Ze leken iets te murmelen en soms boog een van hen voorover tot zijn of haar hoofd de vloer bijna raakte. Anderen wiegden hun bovenlichaam op het ritme van de woorden die ze reciteerden. De kerk veranderde plotseling in een moskee, hij kon het nauwelijks vatten.

Hier stop ik met de verdere rondgang en gun Navid alle tijd, want hier aangeland – u voelt het al – heb je geen fierljep, loopplank of brug meer nodig. Navid voelt zich thuis.

Filmrecensie

door Annie Kemps

De Joodse Bruiloft

Deze film laat een deel van de (destijds bloeiende) joodse geschiedenis in de Leeuwarder samenleving zien, een deel van die 'kleurrijke' joodse rituelen. Het gaat hier om uniek filmmateriaal en het is echt bijzonder dat dat bewaard is gebleven, opdat de geschiedenis herdacht kan worden. 1939 betrefte de vooravond van de vernietiging. Zoveel mensen is het leven ontnomen en de herinneringen daaraan zijn

onuitwisbaar en helaas ook in veel gevallen onvindbaar.

Het echtpaar uit deze prachtige choepah wilde hun kinderen niet belasten met de verbijsterende historie, Maar door middel van het tonen van deze film, kunnen wij die geschiedenis nu levend houden. Tikoem olam: de wereld heeft herstel nodig, alles wat verkeerd is gegaan moet worden rechtgezet.

Herinnering en herdenking draagt daar aan bij!

Bron: Saskia Polak

Deze film heeft dit jaar op het Filmfestival in Leeuwarden gedraaid.

Voor meer informatie zie: [Omrôp Fryslân](#).

Divali en haar betekenis

door Sandra Roza

Divali is afgeleid van het Sanskriet woord Dipavali en betekent 'een rij van lampjes'. Kenmerkend voor dit feest is dat een ieder na zonsondergang in en rondom zijn huis kleine olielampjes (diya's) plaatst. Divali is een festival van geluk/helderheid/pracht en vreugde. Het is het feest van het licht en wordt gevierd met groot enthousiasme door alle hindoes over de gehele wereld.

Divali is een vrolijk feest en wordt vaak gevierd in gezinsverband. Het is een feest voor iedereen, voor jong en oud, man en vrouw, arm en rijk. Divali wordt gevierd om het licht te verwelkomen in het leven. Licht wordt namelijk altijd geassocieerd met succes en hoop.

Divali is een lichtjes feest die de overwinning viert van het licht op de duisternis, van goed op kwaad en van wijsheid op onwetendheid maar het staat vooral voor geluk. Dit aspect wordt in een vrouwelijke uitdrukking van God afgebeeld; oermoeder, Lakshmi die geluk brengt in de vorm van geborgenheid, zorgzaamheid, begrip en vooral onuitputtelijke liefde.

Divali wordt eigenlijk in 5 dagen gevierd. Het unieke van Divali is het harmonieuze van de 5 filosofieën. Als we elke van deze 5 dagen vieren met ware begrip, dan zal dit ons leven verrijken. Elke dag heeft zo zijn eigen rituelen en mythes:

- De eerste dag is genoemd *Dhanteras*, deze valt op de 13e dag van de maand Ashwin. Het woord Dhan betekent rijkdom. Deze dag is heel belangrijk voor de samenleving.
- De tweede dag is bekend als *Chotti Divali* (kleine Divali), deze valt op de 14e dag van de maand Ashwin. De legende relateert deze dag aan koning Bali die de halfgoden gevangen hield.
- De derde dag van het feest Divali is de meest belangrijke dag van de Laxmi-puja, welke geheel in het teken staat van de godin Laxmi. Deze dag is ook bekend als *Chopada-puja*. Deze dag valt op de donkere nacht van Amavasya (donkere helft van de maand). Men gelooft dat op deze voorspoedige dag god Krishna zijn incarnatie heeft verlaten.
- De vierde dag is genaamd *Padwa*, welke de kroning van de koning Vikramaditya onderstreept. Op deze dag begon ook de Vikram-samvat:

de jaartelling van de Hindoes.

- De laatste van de 5 dagen is bekend als *Bhaiya-Dooj*. Tijdens deze dag staat de liefde tussen zus en broer centraal. De broer gaat naar het huis van zijn zus om deze dag te vieren.

Het hoofdelement van de Divaliviering, de brandende Diya, is een oproep tot een zoektocht naar ons innerlijk licht, vanuit het besef van verbondenheid met moeder aarde, flora, fauna en de kosmische ruimte.

De Diya's verwelkomen godin Lakshmi in elk huis, vandaar dat men op zo'n avond thuisblijft.

Diya: kommetje van aarde staat symbool voor moeder aarde

ghi: vet, komt van de koe, staat symbool voor de fauna

lont: is van katoen, staat symbool voor de flora

vlam: d.m.v. zuurstof, element uit de kosmos

diya aanmaken: symboliseert het opzoek zijn naar het innerlijke licht.

Dit jaar vierden we Divali op 7 november in huiselijke kring. We zeggen dan 'Subh Divali' tegen elkaar, hetgeen betekent 'Gezegend Divali'.

Bijeenkomst Kleurrijk Vieren 'Kleurich Iepen Mienskip', 21 september 2018

door Sandra Roza

Voor deze bijeenkomst waren we vandaag te gast bij Tenjo Schreuder in het 'Dharmahuis', waar een huiselijke sfeer ademde. Deze bijeenkomst had 'Voorbij de ontmoeting' als onderschrift meegekregen. De verschillende levensbeschouwingen hadden vanuit hun heilige boeken, geschriften en manifest zich hier goed op voorbereid. Ook had het Kleurrijk Fryslân Ashukakoor haar beste beentje voor gezet. In een gemoedelijke sfeer hebben we de verschillende verhalen van de vertegenwoordigers tot ons genomen. Onder het genot van

heerlijke hapjes en drankjes hadden de gasten de gelegenheid om met de vertegenwoordigers in dialoog te gaan. Wat vele leuke gesprekken opleverde. Telkens weer merken we, dat het nog steeds nodig is om deze bijeenkomsten te blijven houden. Om te laten zien dat het mogelijk is, om met verschillende religies en levensbeschouwingen naast elkaar een bestaan te hebben met respect voor elkaar.

Regenboog van religies

door Henk Hiddink

Van 'hallo' tot 'amen'

Er valt zoveel te ontdekken in de ontmoeting met anderen. Ontdekken niet enkel aan die ander maar zeker ook aan jezelf. Dat bleek maar weer op de avond van 16 november 2018. In het gezellige wijkcentrum van Bilgaard waren mensen uit diverse levensbeschouwingen bij elkaar voor een thema-avond onder de titel 'Ontmoet een Regenboog van Religies'. Vertegenwoordigers van in deze kleurrijke wijk aanwezige geloofsgemeenschappen gaven een

workshop voor leden van de andere gemeenschappen: Leger des Heils, het Marokkaans religieus centrum, het Adelaar-Regenboog-Hûs en Bharti Bhawan (Hindoeïstische gemeenschap). Dat leverde boeiende ontdekkingen op. Niet enkel over diepe achtergronden van andermans geloof - wat zonder meer een verrijkende ervaring is. Maar juist ook over gewone dingen uit het dagelijks leven van ieder viel er genoeg te ontdekken. Bijvoorbeeld hoe gedachteloos groet je een ander met dat lege woord 'hallo'. Dat besef je opeens als jij een hindoe het voor haar vanzelfsprekende begroetingsgebaar 'namasté' ziet maken. Beide handen bijeengebracht voor de borst met een lichte buiging: ik zie jou, jij ziet mij! Een gebaar van binnenuit. Of de ontdekking door de moslim bij het lezen van een gebed van een christen waarbij dat afsluitende woord 'amen' in zijn eigen geloofsbeleving herkend wordt. Best verrassend over en weer. De reacties van de aanwezigen gaven aan dat men dit graag vaker zou zien. De multi-culti-werkgroep van de wijkvereniging en Kleurrijk Fryslân die deze avond samen belegd hadden zijn dan ook zeker van plan om hier een vervolg aan te geven.

Van de Redactie

door Sandra Roza

Het jaar van Leeuwarden Culturele Hoofdstad 2018 is bijna teneinde. We hopen dat u de vele activiteiten van Kleurrijk Fryslân heeft kunnen bijwonen en in het nieuwe jaar weer van de partij bent.

Wij wensen u heel veel leesplezier, fijne feestdagen en een gelukkig, gezond en kleurrijk Nieuwjaar toe. De nieuwe editie kunt u rond april 2019 tegemoet zien.

Redactie

Annie Kemps
Gaby van Binsbergen
Sandra Roza

Vormgeving en opmaak

Sandra Roza

Heeft u kopij voor deze nieuwsbrief, dan graag mailen naar **Kopij Nieuwsbrief Kleurrijk Fryslân of naar Gaby van Binsbergen.**

